

Idylle in Tilburg. Bij de aanleg...

...en vier jaar later.

Hoe houden we onze

Tekst Frank Moens

Met de lente keert ook het vredig zoemen terug van talloze bijen die van bloem tot bloem vliegend hun kostje verzamelen. Vooral hommels en honingbijen laten zich horen. Dat geluid lijkt vanzelfsprekend, maar dat is het niet. Afgelopen jaren lieten grootschalige onderzoeken zien dat het aantal bijensoorten is afgenomen. De bestuiving van bepaalde plantensoorten komt in gevaar als het tij niet wordt gekeerd. Begin 2017 riep de landelijke overheid daarom betrokken organisaties op om gezamenlijk mee te denken over reddingsplannen. Dat mondde uit in de Nationale Bijenstrategie, tevens een verzamelnaam voor tientallen initiatieven.

Als imkers weten we maar al te goed dat de honingbij het niet makkelijk heeft. Na het dieptepunt met hoge wintersterftecijfers is het dankzij verbeterde inzichten en met goede zorg gelukt met meer volken de winter door te komen. De honingbij is door haar leefwijze en het feit dat imkers de soort in leven houden, een buitenbeentje onder bijen. De honingbij is slechts één van de 360 bijensoorten in ons land, waaronder circa twintig soorten hommels. De rest bestaat uit de zogenaamde wilde bijen. Bijen die er een solitair bestaan op nahouden en per individu zich op kleine schaal in gangen boven- of ondergronds voortplanten met ongeveer tien nakomelingen per jaar. Al deze soorten leveren een bijdrage aan de bestuiving van gewassen. De een is heel kieskeurig voor maar één soort bloem, de ander, meer generalist, vliegt op wat er in de buurt aanwezig is. Recente tellingen hebben uitgewezen dat alle soorten ten opzichte van het referentiejaar 1950 in aantal zijn afgenomen. De helft van de 360 soorten is bedreigd, terwijl

dit voor de honingbij niet geldt. Van de wildebijensoorten zijn er de nodige zelfs niet meer aangetroffen en die worden als uitgestorven beschouwd, andere soorten worden nog maar zelden gezien. Dat geldt voor zowel de solitaire soorten als de hommels. Het aantal vermeldingen op de rode lijst neemt toe en is nu al meer dan de helft.

NBV partner in Nederland Zoemt en Nationale Bijenstrategie

Reddingsplannen voor bijen

De Nationale Bijenstrategie werd op 22 januari van dit jaar officieel gelanceerd door minister Carola Schouten van LNV. De bijenstrategie, waarin meer dan veertig organisaties zijn betrokken, waaronder de NBV, richt zich op alle bestuivers. Kerndoelen zijn:

- versterken van de biodiversiteit
- wisselwerking landbouw en natuur verbeteren
- kennisoverdracht aan imkers en ontwikkelen van een 'weerbare honingbij'

Alle aangesloten organisaties gaan de komende jaren werken aan de verbetering van de leefomgeving van bijen, gericht op nestgelegenheid en voldoende voedselaanbod. Dat doen ze zelf of door anderen, zoals grondeigenaren en tuinbezitters, te stimuleren bij te dragen. De NBV gaat aan de slag met het project 'Bijvriendelijke gemeenten'. Het hoofddoel van de strategie is dat 'bestuivers en bestuiving in 2030 duurzaam bevorderd en behouden zijn'. Dus over ruim 10 jaar moet er het nodige zijn veranderd in ons landschap en binnen de imkerij beschikken we dan over een weerbare bij. Het lijkt ver weg, maar dat is het niet.

Idylle in Groesbeek. Foto Gerdien Bos.

Bert Willigenburg tekent Bijenstrategie. Foto Sabine Pronk

bijen in de lucht?

Landschap vorm je niet zomaar duurzaam om. En 'weerbare bijen' koop je niet op de bijenmarkt. Nog niet. Er wordt hard gewerkt o.a. aan de selectie van VSH-bijen (Varroa Sensitieve Hygiëne): bijen die in staat zijn zich te ontdoen van varroamijten. Het lijkt erop dat men op de goede weg is. Waarom het jaar 2030? De Verenigde Naties heeft 2030 uitgeroepen tot het jaar waarin wereldwijd duurzame doelen moeten zijn ontwikkeld en in praktijk gebracht.

De bijenstrategie sluit aan bij doel 12: duurzame consumptie en productie en bij doel 15: het behouden van biodiversiteit. Hoewel natuurbeschermers de honingbij vaak als een concurrent zien voor de populatie wilde soorten, blijft dit insect de onmisbare schakel in de bestuiving van onze voedselgewassen en in de zaadteelt. In de Bijenstrategie is een aparte honingbijenparagraaf opgenomen, die deels de voorgaande kerndoelen overlapt: *Bijenstrategie - Gehouden (honing)bijen*.

Het doel ten aanzien van honingbijen is het vergroten van bijengezondheid en het zorgen voor goede imkerpraktijken, met als inzet:

- optimaliseren bijenhouderij en bevorderen bijengezondheid, bijvoorbeeld via bewustwordingscampagnes en kennisoverdracht;
- ontwikkelen en stimuleren 'weerbare bij', waardoor de honingbij beter bestand is tegen ziekten en plagen;
- bevorderen jaarrond-beschikbaarheid van voedselplanten;
- optimaliseren samenwerking tussen bestuivingsimker en fruit-/groenteteler.

In actie voor Bijvriendelijke gemeenten

De NBV is het aan haar stand verplicht bij te dragen aan een beter bijenlandschap. Ze roept daarvoor de hulp in van de

achterban. Een jaar geleden hebben we binnen het strategie-overleg het actieplan 'Bijvriendelijke gemeenten' gelanceerd, met als doel bijen, in het bijzonder de honingbij, binnen gemeenten beter op de kaart te zetten. Gemeenten zijn grootgrondbezitters, vaak ook buiten de bebouwde kom. Openbaar groen is er in eerste instantie voor het welzijn van mensen. Met wat ingrepen ten gunste van de bijenpopulaties, zoals ander beheer of zelfs geen beheer, een ander maabeleid, inzaaien van duurzame, meerjarige bloemenmengsels of het planten van bijvriendelijke bomen, heesters en bloembollen, is veel te realiseren. Het actieplan voor een duurzame, bloemrijke omgeving, ruimte voor bijenvolken staat online op de NBV website www.bijenhouders.nl.

Iedere imker is medeverantwoordelijk voor de bijenweide die nodig is voor onze volken. Sla binnen de afdeling de handen ineen en ga aan de slag. Ook vanuit het NBV-secretariaat zal het een en ander gebeuren. We kunnen rekenen op steun in de rug van Nederland Zoemt. De NBV is in december 2017 partner geworden van dit samenwerkingsverband van Stichting Natuur & Milieu, IVN en LandschappenNL, waarin Naturalis en EIS kennis leveren en in de vorm van 'citizen sciences' deelnemers kunnen bijdragen. Een bijvriendelijke omgeving is voor ons en alle bijen van levensbelang. De flyer bij dit nummer geeft een eerste indruk. Kijk op www.nederlandzoemt.nl voor meer informatie. ◆

Meer informatie over dit project? Mail Frank Moens, communicatiemedewerker NBV: frank@bijenhouders.nl.